

Slutafrapportering

Region Midtjyllands uddannelsespulje

I slutafrapporteringen skal den kontraktansvarlige partner give Region Midtjylland en beskrivelse af, om projektet er gennemført som planlagt, og om det har skabt de forventede resultater.

Målet med slutafrapporteringen er at sikre, at projektets aktiviteter er gennemført i overensstemmelse med projektbeskrivelsen og dertilhørende budget og finansieringsplan.

Slutafrapporteringen skal indsendes til regionen senest 2 måneder efter projektets afslutning.

Side 1

Slutafrapporteringen omfatter følgende punkter:

1. Projektets aktiviteter
2. Projektets resultater
4. Projektets effekter
5. Formidling af projektet
6. Projektets interne forankring og videreførelse
7. Projektets eksterne forankring
8. Øvrige kommentarer
9. Endeligt projektregnskab

Slutafrapportering

Projektoplysninger	
Projekt navn Social inklusion med fokus på interkulturalitet	
Journalnummer 1-30-76-79-21	Projektperiode 01.08.2021 – 31.07.2023

Projektets aktiviteter
<p>Redegør for projektets aktiviteter og om de er afviklet i overensstemmelse med projektbeskrivelsen. Redegør for eventuelle ændringer i projektets aktiviteter, og hvad ændringerne skyldes.</p>
<p>Projektet er i august 2021 blevet igangsæt med en forundersøgelse med henblik på at kortlægge:</p> <ul style="list-style-type: none">• De deltagende skolars udfordringer i forhold til grundforløbselevernes tværkulturelle sammensætning i klasserne, og hvilken betydning det har for elevernes trivsel og udvikling.• Problemstillinger fra praksis vedrørende interkulturalitet. <p>Til ovenstående formål har de deltagende skoler forestået interviews med udvalgt personale og udvalgte repræsentanter fra praksis, mens Danmarks Videnscenter for Integration har indhentet viden gennem følgende kilder:</p> <ul style="list-style-type: none">• Litteratur indenfor området.• Registerdata om elevsammensætningen på de danske SOSU-skoler.• En spørgeskemaundersøgelse blandt eleverne på de deltagende skoler.• Fokusgruppeinterviews med elever fra to af de deltagende skoler. <p>Danmarks Videnscenter for Integration har efterfølgende forfattet rapporten Etniske minoriteter på SOSU-skolerne til vidensdeling i projektet, til formidling internt på skolerne samt til videre formidling eksternt med henblik på facilitering af en offentlig dialog. Skolerne har på baggrund af rapporten samt interviews med personale og praksisrepræsentanter identificeret tre tematikker:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Sprog2. Pædagogik og didaktik3. Håndtering og italesættelse af elevernes forskelligheder

De tre tematikker er blevet præsenteret for de deltagende skoler på en **opstartsworkshop** i februar 2022 sammen med oplæg af Rasmus Brygger, stifter af Danmarks Videnscenter for Integration, om pointer fra rapporten og integration som helhed samt oplæg af Natasha Al-Hariri, direktør i Dansk Flygtningehjælp Ungdom, om hendes oplevelser af at være af anden etnisk baggrund i Danmark.

Forundersøgelsen og opstartsworkshoppen har bidraget til at kickstarte lokale **drøftelser** af, hvordan den enkelte skole kan udvikle færdigheder til at tale om etniciteter m.m. og derved udvikle interkulturelle kompetencer med henblik på at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde.

Drøftelserne er mundet ud i **udvikling og afprøvning af undervisningsmaterialer** til grundforløbet til at udvikle færdigheder til at tale om etniciteter m.m. og derigennem at udvikle interkulturelle kompetencer med henblik på at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde i den enkelte klasse.

De undervisere, som har udviklet og/eller afprøvet undervisningsmaterialerne, har som led heri **evalueret** undervisningsforløbene. Pointer fra deres evalueringer indgår i beskrivelserne af undervisningsmaterialerne, som er offentligt tilgængelige på [projektets hjemmeside](#).

Projektet er afsluttet med en forankringsworkshop i maj 2023, hvor de deltagende skoler har præsenteret de udviklede undervisningsmaterialer for øvrigt personale på skolerne, som ikke har deltaget i de lokale arbejdsgrupper, samt repræsentanter fra praksis. Dette med henblik på **formidling** af projektets erfaringer og resultater. De deltagende skoler faciliterer derudover en offentlig dialog gennem formidling af projektet og forankringsworkshoppen ved hjælp af pressemeddelelser samt skolernes hjemmesider og sociale medier.

For at **forankre projektets erfaringer** og sikre social inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde har de deltagende skoler udviklet strateginotater som supplement til den enkelte skoles strategiske arbejde med læringsfællesskaber, elevernes trivsel og udvikling.

Således har projektet overordnet set afviklet aktiviteter i overensstemmelse med projektbeskrivelsen – dog er nogle af aktiviteterne afviklet på en anden måde, end det oprindeligt var tiltænkt i projektbeskrivelsen. Det var fx tanken, at de deltagende skoler skulle udvikle strategier til styrkelse af den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde forud for de lokale drøftelser og udvikling af undervisningsmaterialer. I processen har skolerne dog erkendt, at erfaringerne med udvikling og afprøvning af undervisningsmaterialerne udgør essentielle input til skolernes videre strategiske arbejde med social inklusion, altså en bottom-up tilgang til skolernes strategiske arbejde fremfor en top-down tilgang.

Endvidere har den oprindelige tanke været, at skolerne skulle udvikle en selvstændig strategi for social inklusion – dette har dog udviklet sig til at være et supplement til skolernes strategiske arbejde med læringsfællesskaber, elevernes trivsel og udvikling, idet en egentlig strategi i

skolekontekst indbefatter en strategiproces med skolernes bestyrelser.

Endeligt har Danmarks Videnscenter for Integration været tiltænkt rollen som evaluator af projektet samt facilitator af den offentlige dialog efter projektets afslutning, men som følge af finanslovsforhandlingerne blev Danmarks Videnscenter for Integration lukket ned pr. 31. december 2021, hvorfor disse opgaver i stedet er varetaget af projektets ansøger og samarbejdspartnere, altså de deltagende skoler. Derved er den efterfølgende offentlige dialog om udfordringer i forhold til elevernes tværkulturelle sammensætning på SOSU-skolerne, i SOSU-branchen og på arbejdsmarkedet nedskaleret i forhold til projektets intentioner.

Projektets resultater

Redegør for projektets resultater og om projektets mål er nået. Redegør for eventuelle udfordringer i projektet.

Projekt mål nr. 1

Kortlægge viden om undervisernes interkulturelle kompetencer, udfordringer i forhold til elevernes tværkulturelle sammensætning, hvordan SOSU-skolerne håndterer disse udfordringer, og hvilken betydning det har for grundforløbselevernes trivsel og udvikling samt kortlægger problemstillinger fra praksis vedrørende interkulturalitet.

I projektet er der arbejdet ud fra denne definition af interkulturelle kompetencer: *Evnen til at inkludere og kommunikere om hinandens kulturer.*

I forundersøgelsen har de adspurgte undervisere givet udtryk for, at de i undervisningen snakker om kulturer, særligt kulturelle forskelligheder, og at de har kompetencerne til at håndtere elevernes tværkulturelle sammensætning, men at håndteringen af elevernes tværkulturelle sammensætning er en ekstra opgave ind i undervisningen, som de ikke får ekstra tid til at tage hånd om, og derfor vælger de at fokusere på kerneopgaven, som de anser for at være formidling af faglig viden, fremfor at have fokus på at inkludere de forskellige kulturer i undervisningen.

De adspurgte undervisere har i forundersøgelsen ligeledes givet udtryk for, at udfordringer ved elevernes tværkulturelle sammensætning ikke alene drejer sig om etnicitet, men i høj grad også om elevernes forskellige sociale baggrunde, herunder aldersforskelle og forskelle i elevernes sociale kompetencer, som er anledning til elevernes manglende nysgerrighed og forståelse overfor hinanden, hvilket i værste fald kan føre til eksklusion eller mobning i klassen, og derved kan påvirke elevernes trivsel og udvikling.

Ifølge underviserne selv har de de fornødne interkulturelle kompetencer til at håndtere elevernes tværkulturelle sammensætning. Alligevel er "håndtering og italesættelse af elevernes forskelligheder" et gennemgående tema i forundersøgelsen, hvorfor der i flere af de udviklede undervisningsmaterialer er indtænkt pædagogiske og didaktiske overvejelser i forhold til at stimulere elevernes nysgerrighed og forståelse overfor hinanden, for derigennem at inspirere

eleverne til at bruge hinandens forskelligheder og styrke deres relationelle kompetencer. Det gennemgående tema om "håndtering og italesættelse af elevernes forskelligheder" giver sig ikke udslag i elevernes trivsel på forundersøgelsestidspunktet, idet ca. 92% af eleverne giver udtryk for, at de trives. Samtidig oplever eleverne af anden etnisk baggrund end dansk dog i højere grad end de etnisk danske elever, at de bliver set ned på i skolen på grund af deres kulturelle baggrund. Derfor er der fortsat behov for arbejde med at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde.

Projekt mål nr. 2

Udforme en strategi med henblik på at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde.

Som tidligere nævnt har den oprindelig tanke været, at skolerne skulle udvikle en selvstændig strategi til styrkelse af den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde. Dette har dog udviklet sig til at være et supplement til skolernes strategiske arbejde med læringsfællesskaber, elevernes trivsel og udvikling, idet en egentlig strategi i skolekontekst indbefatter en strategiproces med skolernes bestyrelser. Derved er projekt mål nr. 2 kun delvist opnået.

Strateginotaterne udarbejdet af de enkelte skoler er vedhæftet som bilag. På Social- og Sundhedsskolen Skive Thisted Viborg har det strategiske arbejde dog udmundet sig i principper for læringsforløb fremfor et strateginotat.

Projekt mål nr. 3

Beskrive mindst 5 måder, herunder mindst én beskrivelse på hver deltagende skole, hvorpå man kan udvikle færdigheder til at tale om etniciteter m.m. samt udvikle interkulturelle kompetencer med henblik på at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde.

Skolerne har drøftet, hvordan den enkelte skole kan udvikle færdigheder til at tale om etniciteter m.m. for at øge de interkulturelle kompetencer med henblik på at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde. Disse drøftelser er dog ikke nedfældet på skrift, hvorfor projektet ikke har opnået projekt mål nr. 3.

Projekt mål nr. 4

Producere mindst 5 stk. undervisningsmateriale, herunder mindst ét undervisningsmateriale på hver deltagende skole, til den daglige undervisning på grundforløbet, som skal udvikle færdigheder til at tale om etniciteter m.m. samt udvikle interkulturelle kompetencer med henblik på at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde.

Skolerne har tilsammen produceret 13 stk. undervisningsmaterialer, herunder mindst 1 stk. på hver deltagende skole, til den daglige undervisning på grundforløbet, hvorved projektet har

opnået projektmål nr. 4.

Undervisningsmaterialerne er udarbejdet med udgangspunkt i én eller flere af de tre tematikker, som projektet har identificeret i forundersøgelserfasen:

1. Sprog
2. Pædagogik og didaktik
3. Håndtering og italesættelse af elevernes forskelligheder

De 13 stk. undervisningsmaterialer er tilgængelige på [projektets hjemmeside](#).

Projektmål nr. 5

Afprøve mindst 5 stk. undervisningsmateriale, herunder mindst ét undervisningsmateriale på hver deltagende skole, til den daglige undervisning på grundforløbet, som skal udvikle færdigheder til at tale om etniciteter m.m. samt udvikle interkulturelle kompetencer med henblik på at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde.

Hver skole har mindst afprøvet 1 stk. af de undervisningsmaterialer, som er udviklet i projektet, hvorfor projektet har opnået projektmål nr. 5.

Projektmål nr. 6

Evaluere mindst 5 stk. undervisningsmateriale, herunder mindst ét undervisningsmateriale på hver deltagende skole, til den daglige undervisning på grundforløbet, som skal udvikle færdigheder til at tale om etniciteter m.m. samt udvikle interkulturelle kompetencer med henblik på at styrke den sociale inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde.

Hver skole har mindst afprøvet 1 stk. af de undervisningsmaterialer, som er udviklet i projektet – og har i forbindelse med afprøvningen evalueret undervisningsmaterialerne, hvorfor projektet har opnået projektmål nr. 6.

Projektmål nr. 7

Formidle projektets erfaringer og resultater internt og eksternt.

Se hvordan projektet har arbejdet med projektmål nr. 7 nedenfor i afsnittet "Formidling af projektet".

Projektmål nr. 8

Forankre projektets erfaringer og resultater i den offentlige debat.

Som nævnt ovenfor har Danmarks Videnscenter for Integration været tiltænkt rollen som

facilitator af den offentlige dialog efter projektets afslutning, men som følge af finanslovsforhandlingerne blev Danmarks Videnscenter for Integration lukket ned pr. 31. december 2021. For at udbrede den viden, Danmarks Videnscenter for Integration har genereret i projektet, er analyser m.v. tilgængelig på [Dansk Flygtningehjælps hjemmeside](#), herunder rapporten fra projektets forundersøgelse. Den offentlige dialog om udfordringer i forhold til elevernes tværkulturelle sammensætning på SOSU-skolerne, i SOSU-branchen og på arbejdsmarkedet har grundet nedlukningen af Danmarks Videnscenter for Integration ikke været så stærkt forankret som ønsket i projektet.

Projektets effekter

Redegør for projektets effekter

Randers Social- og Sundhedsskoles (SOSU Randers) forløbsbeskrivelser omhandler ikke kun etnicitet, men ligeledes om kategorisering og at møde diversitet, og i forlængelse af projektet drøftes det på organisatorisk plan, hvordan der skal arbejdes ud fra et aktionslæringsperspektiv med ressourcesyn, fællesskab og inklusion.

Arbejdet med projektet har givet SOSU Randers en opmærksomhed på sproglige problemstillinger og muligheder – men i lige så høj grad et blik for, at sproget ikke er det eneste definerende – snarere det at være udfordret på deltagelse og at følge med i fællesskabet som elev.

Endvidere har arbejdet med projektet ført til, at SOSU Randers' kommende strategiproces kommer til at inkludere et fælles organisatorisk arbejde med diversitet og inklusion. Deltagelsen i nærværende projekt har affødt deltagelsen i projekt "Complementum – øget gennemførelse gennem styrkelse af læring, fællesskaber og overgange", idet skolen har opdaget, at der ligger mange komplekse temaer i social inklusion. SOSU Randers sætter derfor fokus på co-teaching og fællesskaber for at tage hånd om udfordringerne i de unges fællesskaber.

Hvad angår de konkrete undervisningsmaterialer, er det svært at udsige en 1:1 effekt, men erfaringerne fra SOSU Randers er, at de klasser, der har været igennem undervisningsforløbet med brug af undervisningsmaterialet [Fokuseret samtale](#) har virket mere sociale og mere nysgerrige på hinanden. Skolen har oplevet en større socialitet blandt eleverne, og der er oplevet gode drøftelser i fællesskaberne. Underviserne har gennem projektet opnået en øget bevidsthed om at tænke bredere i deres formidling af kernestoffet bl.a. på grund af undervisningsforløbet om [Translanguaging](#). Forløbet har haft en effekt på undervisernes tilgang til sprogligt forskellige forudsætninger, hvilket har fremmet forståelsen for hele fællesskabet. Endvidere har underviserne, som led i translanguaging tilgangen, åbnet op for at lade eleverne tale på deres modersmål, hvorved skolen oplever en mulig opløsning af en tidligere holdning om, at man partout ikke måtte lade nogen med andetsprog arbejde sammen, være sociale sammen etc.

Endelig har deltagelsen i projektet skabt en nysgerrighed blandt alle SOSU Randers'

undervisere i forhold til egne fordomme og forforståelser. Således er undviserne begyndt på at spejle hinanden i det daglige, f.eks. hvis man opdager, at man er forudindtaget i forhold til elevernes sproglige og kulturelle evner og tilgange på grund af deres udseende.

Social- og Sundhedsskolen Midt- og Vestjylland (SOSU MV) er ved afslutningen af projektet allerede i gang med at implementere undervisningsmaterialet om [teamsamarbejde](#) på GF2, således at alle kommende elever gennemgår undervisningsforløbet på tværs af køn, alder og etnicitet. Ligeledes arbejdes der, ud fra translanguaging tilgangen, med kompetencemål på flere sprog. Endeligt er planlægger SOSU MV at integrere undervisningsmaterialet om [livshistorier](#) i opstarten af de kommende GF2-hold.

SOSU MV har forankret projektet internt ved, at arbejdsgruppen har været rundt i skolens forskellige afdelinger og holde oplæg om projektets outcome samt igangsat nye debatter omkring social inklusion. Desuden hæfter skolen flere af delene fra sit strateginotat sammen med indsatserne i projekt "Complementum – øget gennemførelse gennem styrkelse af læring, fællesskaber og overgange".

SOSU Østjylland har udviklet undervisningsmaterialer til facilitering af samtaler mellem eleverne om værdier og normer: [Fokus på fordomme](#) og [Samtale om normer](#).

Undervisningsmaterialerne kommer til at indgå i den undervisning, som eleverne møder på GF2, og vil have som formål at arbejde med inkluderende fællesskaber, samtidig med at det styrker elevernes medmenneskelige kompetencer, hvorved de også kommer til at stå stærkere fagligt.

Tre medarbejdere fra SOSU Østjylland har været involveret i projektet gennem udvikling, afprøvning og evaluering af undervisningsmaterialerne, mens andre undervisere har deltaget i opstarts- og forankringsworkshoppen. De tre medarbejdere er nøglepersoner i organisationen i forhold til implementering af undervisningsmaterialerne.

Endeligt har deltagelse i projektet bidraget til gode diskussioner og drøftelser på SOSU Østjylland om, hvad der er brug for i et rummeligt og inkluderende klasse miljø.

På **Social- og Sundhedsskolen Fredericia-Vejle-Horsens** (SOSU FVH) har deltagelsen i projektet bidraget til, at det pædagogiske og didaktiske personale i højere grad italesætter de udfordringer, de står overfor i forhold til social inklusion på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde. Det kan dog stadig være et tabu at italesætte disse udfordringer, både blandt elever og personale, af frygt for at fremstå racistisk, hvorfor de deltagende undervisere er i tvivl om, hvorvidt projektet har udviklet deres interkulturelle kompetencer.

SOSU FVH har i projektet udviklet undervisningsmaterialer om [livshistorier](#), [vores ordbog](#) og [gruppetannelse](#). Grundet elevsammensætningen på GF2-holdene i november 2022, hvor afprøvningen skulle finde sted, er det dog kun undervisningsmaterialet om livshistorier, der er blevet afprøvet. Undervisningsforløbet har påvirket elevernes relationer til hinanden positivt på det hold, hvor afprøvningen har fundet sted – der skal dog flere afprøvninger til for at kunne

konkludere, hvorvidt de gode og bærende relationer på holdet skyldes undervisningsforløbet eller elevernes læringsforudsætninger på det pågældende hold. Selv om elevernes indbyrdes relationer på det pågældende hold har været gode, og de har haft en større grad af forståelse overfor hinanden, så har der fortsat været tendens til, at de etnisk danske elever går sammen i gruppearbejder, mens de flersprogede elever søger hinanden.

Ligesom det er tilfældet på SOSU Randers, har SOSU FVH's deltagelse i nærværende projekt affødt deltagelse i projekt "Complementum – øget gennemførelse gennem styrkelse af læring, fællesskaber og overgange", idet skolen erkender, at arbejdet mod social inklusion fordrer, at det pædagogiske og didaktiske personale har forståelse og viden om dansk som andetsprog samt nytænkning i forhold til skolens pædagogiske og didaktiske praksis.

På **Social- og Sundhedsskolen Skive Thisted Viborg** (SOSU STV) er der i projektet arbejdet med funktionen/titlen som gennemførelsesvejleder. På hver af skolens tre afdelinger har en underviser, alle med kompetencer indenfor dansk som andetsprog, fået titlen gennemførelsesvejleder. Deres primære funktion er at yde vejledning og støtte til elever med anden etnisk baggrund end dansk, hvor der vurderes at være et behov.

Der er udarbejdet og afprøvet undervisningsmateriale til [sproglig støtte](#) til eleverne på skoleophold og i overgangen til oplæringsperioderne. Derudover har erfaringerne med gennemførelsesvejledningen mundt ud i et oplæg til nye principper for opbygning af læringsforløb på SOSU STV. Et oplæg, som skal sikre, at der er fokus på:

- Øgede differentieringsmuligheder
- Øget fokus på mundtlig aktivitet
- Øget fokus på deltagelsesmuligheder

Principper, som skal gavne den samlede elevgruppe med stor diversitet, og ikke kun elever med anden etnisk baggrund end dansk.

Ligesom på SOSU Randers og SOSU FVH har SOSU STV's deltagelse i projektet affødt deltagelse i projekt "Complementum – øget gennemførelse gennem styrkelse af læring, fællesskaber og overgange". Udarbejdelsen af principper for læringsforløb kræver en lang udviklingsproces for at få disse principper implementeret på alle læringsforløb i Moodle. Det kræver kompetenceudvikling af undervisere samt afprøvning på forskellige hold og skoleforløb. Dette arbejder SOSU STV blandt andet videre med i projekt "Complementum – øget gennemførelse gennem styrkelse af læring, fællesskaber og overgange".

Formidling af projektet

Redegør for hvordan der er arbejdet med kommunikation af projektet, både internt og eksternt

SOSU Randers har løbende holdt fælles møder omkring projektets indsigter, hvor undervisere, andet pædagogisk personale, ledere og chefer har arbejdet med forløbene, cases og egne forståelser af diversitet. Projektet er også vendt på linjemøder. Internt har skolen holdt en

udviklingseftermiddag, hvor projektets deltagende undervisere delte deres afprøvninger, og personalet arbejdede med cases i forhold til egen hverdag med social inklusion. Derudover har de deltagende undervisere holdt en workshop på skolens læringsfestival, hvor deltagerne er blevet inspireret til at arbejde med de undervisningsmaterialer, skolen har udviklet, i egen undervisning: [Caseforløb](#), [cooperative learning](#), [fokuseret samtale](#), [inklusion af flersprogede elever](#) og [translanguaging](#). SOSU Randers har endvidere afholdt en pædagogisk dag, hvor to af projektets deltagende undervisere har gennemført 'speeddating-sessioner' med andre undervisere, som derigennem har fået konkret inspiration og mulighed for at sparre med hinanden. Endeligt har skolen løbende delt nyheder om projektets fremdrift på skolens intranet, og projektet og dets nyheder er delt på skolens hjemmeside.

SOSU Østjylland har beskrevet projektet på skolens intranet som en del af projektets opstart. Der har været en status midtvejs, også på skolens intranet, samt en større deling i forbindelse med forankringsworkshoppen ved projektets afslutning, hvor der også har været opslag på skolens sociale medier. I forbindelse med publicering af projektets hjemmeside med undervisningsmaterialer m.m., vil projektets resultater blive delt internt og eksternt, så undervisere og andre interessenter kan få indblik i og adgang til det udarbejdede materiale.

SOSU FVH har primært anvendt sit intranet til formidling af projektet internt. Dette med henblik på vidensdeling af indhold fra projektets forundersøgelser, opstarts- og forankringsworkshop bredt i organisationen. Eksternt har skolen kommunikeret om projektet på skolens hjemmeside og LinkedIn samt til skolens samarbejdspartnere via det lokale uddannelsesudvalg for social- og sundhedsuddannelserne, idet koncentrationen af de flersprogede elever er størst på disse uddannelser.

SOSU STV har formidlet projektet internt på skolens SharePoint samt på en pædagogisk dag, hvor en stor del af skolens pædagogiske personale var samlet, og de udarbejdede principper for læringsforløb var på programmet. SOSU STV har endvidere løbende delt nyheder om projektets aktiviteter og deltagelse på skolens sociale medier og vil gøre det samme, når projekthjemmesiden med de udarbejdede materialer er publiceret.

Projektets interne forankring og videreførelse

Redegør for hvordan I vil arbejde videre med projektet, og om den læring I har opnået kan forankres i jeres daglige arbejde

De sidste 2 år har **SOSU Østjylland** haft fokus på, hvordan der arbejdes med inklusion, hvorfor skolen sideløbende med dette projekt har haft et større forløb med fokus på kulturel inklusion.

SOSU Østjylland vil arbejde med den lokale forankring gennem implementering af de undervisningsmaterialer, de deltagende skoler har udviklet i projektet. Implementering af undervisningsmaterialerne vil blive meldt ud på afdelingsmøder, mens der lokalt vil være drøftelser om, hvordan undervisningsmaterialerne bedst bliver sat i spil.

Derudover vil alle undervisere på SOSU Østjylland blive kompetenceudviklet indenfor læsning, lytning, skrivning og sprog med henblik på i langt højere grad at kunne inkludere elever med forskellige forudsætninger i klasserummet. Kompetenceudviklingen foregår som led i skolens deltagelse i projekt "Complementum – øget gennemførelse gennem styrkelse af læring, fællesskaber og overgange" og som led i skolens strategi for øget gennemførelse.

På **SOSU FVH** indgår internationalisering i skolens strategi for 2020-2023, idet skolen har været af den overbevisning, at internationalisering er med til at danne eleverne socialt, fagligt og kulturelt. Endvidere har skolen i 2020-2023 haft stort fokus på at skabe inkluderende fællesskaber, som fordrer en øget sprog- og kulturforståelse i skolens lærings- og arbejdsmiljø. For at skabe en øget sprog- og kulturforståelse har skolen udviklet undervisningsmaterialer med fokus på:

- Gruppedannelse for at blande eleverne på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde.
- Livshistorier for at skabe en større forståelse for hinanden eleverne imellem.
- Gråzonesproget eller det før-faglige sprog i form af en fælles ordbog for eleverne.

Skolen har udviklet de tre undervisningsmaterialer med udgangspunkt i den viden, skolen har erhvervet sig i projektets forundersøgelserfase. Endvidere har projektet fået skolens øjne op for, at de flersprogede elever er på overarbejde, både sprogligt og kulturelt, hvis der udelukkende tales dansk og gives danske eksempler i undervisningen, hvorfor skolen har fået en mere åben tilgang til sprogbruget i undervisningsøjemed.

Det er kun skolens afdeling i Horsens, som er beliggende i Region Midtjylland, der har deltaget i projektet, hvorfor udvikling, afprøvning og evaluering af de tre undervisningsmaterialer har været forankret i Horsens. Efter projektets afslutning vil SOSU FVH udbrede undervisningsmaterialerne til skolens øvrige afdelinger beliggende i Region Syddanmark. Endvidere vil skolen udbrede forståelsen for sproget som en ressource ud fra translanguaging tankegangen, herunder at anvende elevernes modersmål til stilladsering af deres forståelse af begreber og fagbegreber.

I forhold til udbredning af undervisningsmaterialerne til skolens øvrige afdelinger anbefaler de deltagende undervisere, at skolen involverer lærerkollegiet bredt i implementeringen fremfor kun at inddrage udvalgte undervisere. Det anbefales også, at ledelsen understøtter en forankring af undervisningsmaterialerne i de enkelte underviserteams f.eks. ved at understøtte en løbende faglig sparring kollegaer imellem omkring håndtering af elevdiversiteten for at sikre fælles fodslag i forhold til opgaven omkring social inklusion på et givent hold.

Endeligt står SOSU FVH's deltagelse i projekt "Complementum – øget gennemførelse gennem styrkelse af læring, fællesskaber og overgange" i Region Midtjylland og projekt "Styrkede sprogkompetencer" i Region Syddanmark på skuldrene af nærværende projekt. I begge nye projekter indgår kompetenceudvikling med fokus på DSA og co-teaching som undervisningsmetode for at imødekomme den stigende andel af flersprogede elever på social- og sundhedsuddannelserne.

På **SOSU STV** arbejdes der videre med forankring af projektets resultater i projekt "Complementum – øget gennemførelse gennem styrkelse af læring, fællesskaber og overgange" i Region Midtjylland (Skive og Viborg afdelingerne) og "Complementum Nord" i Region Nordjylland (Thisted afdelingen).

Projektets eksterne forankring

Redegør for hvordan I vil sikre projektets eksterne forankring. Herunder hvordan andre, eksterne uddannelsesaktører kan bruge elementer og erfaringer fra projektet i deres daglige arbejde eller i nye projekter.

Hos **SOSU Østjylland** bliver undervisningsmaterialerne fra projektet vist og delt til store samarbejds møder mellem skolen og oplæringsvejledere. Derudover er det oplagt at anvende en del af undervisningsmaterialerne f.eks. [dialogkort](#) og [interviewkort](#) i skolens "Hverdagscaféer", hvor ansættende myndighed samler de elever, de har i oplæring, til samvær og dialog om det at være i oplæring.

SOSU FVH har præsenteret sine samarbejdskommuner og -regioner for den viden, skolen har erhvervet i projektet gennem møder i skolens lokale uddannelsesudvalg for social- og sundhedsuddannelser. Endvidere samarbejder skolen med kommunerne om sprogstøttetilbud ud fra den viden, skolen har erhvervet sig i projektet.

De undervisningsmaterialer, der er udviklet, afprøvet og evalueret som led i projektet, ligger på [projektets hjemmeside](#) til fri afbenyttelse, således at eksterne uddannelsesaktører kan anvende elementer og erfaringer fra projektet i deres daglige arbejde eller i nye projekter. De deltagende skoler vil videreformidle projektets hjemmeside til Danske SOSU-skoler, Kommunernes Landsforening m.fl. gennem PR, sociale medier m.v.

Øvrige kommentarer

Hvis der er andre forhold, der er relevante at få beskrevet vedrørende projektets gennemførelse, bedes de beskrevet her.

Projektet peger videre ud i at forholde sig mindre kategorisk til etnicitet og kultur blandt eleverne samt at skabe større nysgerrighed og forståelse for, hvordan vi arbejder med social inklusion som SOSU-skoler. Det har været inspirerende at få indblik i, hvordan andre skoler arbejder med inklusion, men det kalder også på et videre arbejde med oplæringen omkring projektets indsigter, idet det ikke nytter kun at arbejde anderledes i skolekonteksten.

Endeligt projektrekskab

Projektets økonomi

Redegør kortfattet på forbrug sammenholdt med de planlagte aktiviteter. Udgiftsregnskab og finansieringsregnskab skal udfyldes med oplysninger om afregnet forbrug.

Hvis projektet ikke er gennemført som planlagt eller som budgetteret på bevillingstidspunktet, skal der redegøres for afvigelserne.

Bemærk: hvis der er foretaget ændringer i budgettet skal Region Midtjylland have forslaget til ændringer til godkendelse. Ændringer, der ikke er godkendt kan Region Midtjylland afvise at betale, jf. bevillingskravets standardvilkår.

Der er efter aftale med udviklingskonsulent, Jon Bech Andersen, ikke indsendt afrapportering pr. 1. marts 2023, idet projektet skulle afsluttes den 31. juli 2023. Derfor er der heller ikke indsendt regnskab og udbetalingsanmodning for 2. halvår 2022.

I afrapporteringen pr. 1. september 2022 er der fejlagtigt placeret 8.340 kr. under formidling. Denne post skulle have været placeret under øvrige udgifter i stedet for. Endvidere er der i de 8.340 kr. fejlagtigt medregnet købsmoms. De to fejl er der korrigeret for i det endelige projektrekskab, således er udgiften ekskl. moms på 7.826 kr. placeret under øvrige udgifter i projektrekskabet nedenfor.

Projektet har gennemført alle aktiviteter som planlagt, dog har forankring af projektets erfaringer og resultater i den offentlige debat ikke været så stærk som ønsket i projektet. Dette skyldes som tidligere nævnt, at Danmarks Videnscenter for Integration har været tiltænkt rollen som facilitator af den offentlige dialog efter projektets afslutning, men blev som følge af finanslovsforhandlingerne lukket ned pr. 31. december 2021. Derfor har udgifter til formidling ikke været så store som budgetteret, og deraf den primære forklaring på differencen mellem projektets budget og projektets regnskab.

Forbrug:

Afregnede udgifter

	2021	2022	2023	I alt
Løn – projektledelse	7.350	24.325	16.975	48.650
Løn – projektarbejde	141.225	445.725	315.350	902.300
Løn – administration	438	6.475	5.600	12.513
Ekstern konsulent		22.000	18.000	40.000
Formidling	17.850		222.950	240.800
Øvrige udgifter		7.826	4.032	11.858
Øvrige udgifter			12.000	12.000
I alt	166.863	506.351	594.907	1.268.121

Finansiering

	2021	2022	2023	I alt
Egenfinansiering	41.716	126.588	148.727	317.030
Region Midtjylland	125.127	379.763	446.180	951.091
Øvrige				
I alt	166.863	506.351	594.907	1.268.121

<i>Anmodning om udbetaling</i>	<i>Anmodet beløb pr. 30.09.2023</i>
<i>Region Midtjylland</i>	<i>613.664 kr.</i>
<i>CVR-nummer</i>	<i>2955 1081</i>